

Bruxelles, 28. studenoga 2022.
(OR. en)

15361/22

JEUN 180
SOC 655
EDUC 409
GENDER 195
DIGIT 225

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Predmet:	Zaključci Vijeća i predstavnika vlada država članica, koji su se sastali u okviru Vijeća, o promicanju međugeneracijske dimenzije u području mladih radi poticanja dijaloga i socijalne kohezije

Za delegacije se u Prilogu nalaze navedeni zaključci Vijeća kako ih je Vijeće (obrazovanje, mladi, kultura i sport) odobrilo na sastanku 28. i 29. studenoga 2022.

Zaključci Vijeća i predstavnika vlada država članica, koji su se sastali u okviru Vijeća, o promicanju međugeneracijske dimenzije u području mladih radi poticanja dijaloga i socijalne kohezije

VIJEĆE I PREDSTAVNICI VLADA DRŽAVA ČLANICA, KOJI SU SE SASTALI U OKVIRU VIJEĆA,

PREPOZNAJUĆI DA:

1. europskim ciljem za mlade br. 3 u strategiji EU-a za mlade, naslovljenom „Uključiva društva”, nastoji se „pružiti više prostora, mogućnosti, resursa i programa za poticanje dijaloga¹ i socijalne kohezije i boriti se protiv diskriminacije i segregacije”, dok je cilj europskog cilja za mlade br. 4 naslovljenog „Informacije i konstruktivan dijalog” osigurati da mladi sudjeluju u participativnom i konstruktivnom dijalogu;
2. polazeći od postojećih mogućnosti na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, u okviru Europske godine mladih (2022.) prepoznaje se potreba da se mlade osnažuje, da im se oda priznanje, da ih se podupire i da se s njima surađuje kako bi se osiguralo da se njihovi interesi i potrebe na odgovarajući način uzmu u obzir u političkim djelovanjima u svim područjima politika². Međugeneracijska dimenzija politika za mlade ključna je pak za postizanje ciljeva Europske godine mladih i osiguravanje njezina nasljeđa na društveno kohezivan način;

¹ Za potrebe ovih zaključaka Vijeća „dijalog” znači „međugeneracijski dijalog”.

² Odluka (EU) 2021/2316 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. prosinca 2021. o Europskoj godini mladih (2022.), SL L 462/1.

3. rad s mladima može, među ostalim, doprinijeti uključivanju mladih različitog podrijetla i životnih uvjeta, uključujući one s manje mogućnosti, u različite vrste međugeneracijskih projekata i aktivnosti te može poslužiti kao vrijedan instrument za promicanje međugeneracijskog dijaloga te međugeneracijske solidarnosti i pravičnosti, kao i za izgradnju pozitivnih odnosa među osobama različitih generacija;
4. vijeća mladih, organizacije mladih, strukture za rad s mladima, mreže mladih i neformalne skupine mladih mogu imati važnu ulogu u promicanju međugeneracijskog dijaloga, pravičnosti i solidarnosti. Mladi s pomoću svojeg stručnog³ i praktičnog znanja stvaraju prostor za eksperimentiranje i mogu doprinijeti otkrivanju inovativnih rješenja i načina međugeneracijske suradnje;
5. pandemija bolesti COVID-19 i ruski agresivni rat protiv Ukrajine, koji je 2022. uzrokovao dosad nezabilježen priljev ukrajinskih izbjeglica u Europu, ukazali su na to koliko su za društvo važni volonteri svih dobnih skupina u smislu promicanja društvene otpornosti u kriznim situacijama. Mladi koji su volontirali u državama članicama tijekom pandemije i priljeva izbjeglica dokazali su da imaju potencijal za promicanje međugeneracijske solidarnosti i stvaranje međugeneracijskih veza između mladih osoba i drugih dobnih skupina⁴;
6. međugeneracijsko volontiranje okuplja mlađe i starije osobe u svrsishodnim i uzajamno korisnim aktivnostima, programima i projektima kojima se promiču solidarnost, bolje razumijevanje i poštovanje među generacijama te doprinosi izgradnji povezanih zajednica;

³ Stručno znanje mladih podrazumijeva uvid mladih u ono što prema njihovim iskustvima dobro funkcionira.

⁴ Odgovori država članica u redovito ažuriranim upitnicima o mjerama koje su države članice donijele u području obrazovanja i mladih tijekom pandemije bolesti COVID-19 u okviru hrvatskog, njemačkog, portugalskog i slovenskog predsjedanja.

7. digitalni jaz ukazuje na dugogodišnju nejednakost u razvoju vještina i osiguravanju pristupa novim tehnologijama. U Zelenoj knjizi Komisije o starenju prepoznaje se da se „ulaganjem u digitalne vještine, razvoj zajednice i međugeneracijsku koheziju može [...] spriječiti pogoršanje mentalnog zdravlja i dobrobiti te smanjiti nejednakosti”⁵. Razmjena digitalnih vještina i znanja područje je u kojem mladi mogu imati vodeću ulogu i doprinijeti stvaranju snažnijeg osjećaja međugeneracijske povezanosti s osobama starijima od njih⁶;
8. programi i inicijative EU-a kao što su Erasmus+, Europske snage solidarnosti, dijalog EU-a s mladima, Europska godina mladih 2022., Konferencija o budućnosti Europe, Novi europski Bauhaus te europski strukturni i investicijski fondovi (ESIF), uključujući inicijativu ALMA (*Aim, Learn, Master, Achieve*) u okviru Europskog socijalnog fonda+ i Instrument Europske unije za oporavak (NextGenerationEU), mogli bi biti vrijedni instrumenti za promicanje međugeneracijskog dijaloga i poticanje međugeneracijske solidarnosti u području mladih na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini. Projekti koji se temelje na volontiranju i aktivnostima solidarnosti živi su dokaz predanosti mladih, među ostalim, aktivnom sudjelovanju u međugeneracijskom dijalogu i solidarnosti;

⁵ Zelena knjiga Komisije o starenju: Poticanje međugeneracijske solidarnosti i odgovornosti, COM(2021) 50 final, SL C 50, 27.1.2021., str. 21.

⁶ Tematsko izvješće Euractiva *Golden years: Opportunities for Europe's ageing population* (Zlatne godine: mogućnosti za europsko stanovništvo koje stari) od 22. lipnja 2022. s upućivanjem na izvješće društva Edwards Lifesciences od 21. lipnja 2022. *Unifying Generations: Building the Pathway to Intergenerational Solidarity* (Ujedinjavanje generacija: izgradnja puta prema međugeneracijskoj solidarnosti).

9. vrlo je važno promicati međugeneracijsku pravičnost putem politika povezanih s mladima⁷ na svim razinama, posebno u ruralnim, udaljenim, perifernim, slabije razvijenim područjima i najudaljenijim regijama. Smanjenje udjela mlađih generacija u različitim državama članicama⁸ i „odljev mozgova” ozbiljan su izazov za mnoge od tih zajednica, zbog čega je za osiguranje kohezije ključno veću pozornost posvetiti međugeneracijskoj pravičnosti, i to oblikovanjem potpornih politika povezanih s mladima⁹;
10. pri poticanju međugeneracijske dimenzije u politikama povezanim s mladima i radu s mladima potrebno je osigurati rodnu ravnopravnost¹⁰. Kako bi se to ostvarilo, napore moraju uložiti ne samo vlade, već i civilno društvo, među ostalim organizacije mladih, voditelji mladih, osobe koje rade s mladima, mediji i privatni sektor;
11. dijalog EU-a s mladima kao najveći mehanizam za uključivanje mladih u EU-u i sustav zajedničkog upravljanja Vijeća Europe osiguravaju prostor za konceptualizaciju međugeneracijskog dijaloga kao procesa u kojem osobe različitih dobnih skupina mogu zajednički promišljati i stvarati. Tijekom Konferencije EU-a za mlade u Pragu od 11. do 13. srpnja 2022. mladi su izrazili mišljenje da međugeneracijski dijalog ne bi trebao zamijeniti izravan dijalog mladih s oblikovateljima politika, već bi se trebao odvijati usporedno s njime.

⁷ Politike povezane s mladima politike su koje utječu na živote mladih i čiji je sastavni dio poboljšanje životnih uvjeta i mogućnosti mladih te potpora jednakim mogućnostima sudjelovanja u gospodarskom, društvenom i političkom životu.

⁸ Sažetak politike UNECE-a o starenju br. 18, ožujak 2017.

⁹ Potporne politike povezane s mladima temelje se na procjeni potreba mladih i bave se različitim aspektima javnih politika koji nisu obuhvaćeni općenitijim dokumentima o politikama, kao što su dobrobit, mentalno zdravlje, stanovanje, pristup infrastrukturi ili uslugama itd.

¹⁰ Strategijom za rodnu ravnopravnost 2020.–2025. pruža se okvir za rad Europske komisije na rodnoj ravnopravnosti te se utvrđuju ciljevi politike i ključne mjere za razdoblje od 2020. do 2025. Komunikacija Komisije, COM (2020) 152 final.

SMATRAJU DA:

12. važno je promicati dijalog među mladima te između njih i starijih generacija. Objedinjavanje iskustva i kompetencija različitih generacija donosi znatne koristi i doprinosi izgradnji mirnih i povezanih društava koja se temelje na uzajamnom poštovanju, empatiji, solidarnosti i razumijevanju potreba svih dobnih skupina;
13. sudjelovanje mladih u međugeneracijskom dijalogu i međugeneracijskim projektima solidarnosti, uključujući volonterske aktivnosti, omogućuje mladima stjecanje transverzalnih kompetencija i društvenih vještina koje se mogu primijeniti u drugim područjima njihova života. Aktivno sudjelovanje različitih generacija u međugeneracijskom dijalogu doprinosi razvoju međuljudskih vještina i uzajamnoj prilagodljivosti te izgradnji društvene otpornosti i dobrobiti putem društvenog angažmana, stvaranja društvenih veza i sprečavanja društvene izolacije;
14. promicanje međugeneracijske pravičnosti holističkim pristupom razvoju politika povezanih s mladima usmjerenim na budućnost doprinosi socijalnoj koheziji. Oblikovatelji politika koje podupiru istraživači, osobe koje rade s mladima, organizacije mladih, drugi stručnjaci¹¹ i ostali relevantni dionici trebali bi pokazati snažnu političku predanost uklanjanju nejednakosti unutar različitih generacija i među njima te odgovaranju na međugeneracijske izazove. Trebali bi imati pristup postojećim nacionalnim ili europskim podacima i dokazima, razvrstanim prema dobi, kojima se prate nejednakosti među mladima različitog podrijetla i životnih uvjeta te među dobnim skupinama;

¹¹ Za potrebe ovih zaključaka Vijeća „drugi stručnjak” znači osoba koja se, ovisno o pojedinom nacionalnom kontekstu, obično smatra mentorom, edukatorom, pripadnikom akademske zajednice, instruktorom ili predavačem, koja pruža izobrazbu ili osposobljavanje za oblikovatelje politika, osobe koje rade s mladima i volontere koji rade u području mladih kako bi im se omogućilo da nauče vještine koje su im potrebne u njihovu poslu ili aktivnostima.

15. oblikovatelji politika, organizacije mladih, uključujući lokalna vijeća mladih, mladi, osobe koje rade s mladima, voditelji mladih, istraživači, edukatori i drugi relevantni dionici trebali bi, prema potrebi, razmotriti dodatne mjere i inovativne pristupe kojima se mladi mogu povezati s drugim dobnim skupinama u postupcima donošenja odluka;
16. heterogenost generacija, u smislu različitih pojedinačnih i skupnih obilježja, uključujući mentalne i fizičke sposobnosti, socioekonomske uvjete i njihove identitete, mora se poštovati kako bi sve generacije imale jednake mogućnosti za potpuno i učinkovito sudjelovanje u međugeneracijskom dijalogu na svim razinama donošenja odluka koje utječu na njihov osobni, poslovni i društveni život;
17. važno je podupirati osobe koje rade s mladima, uz naknadu i volonterski, u promicanju i provedbi međugeneracijske dimenzije u njihovu radu. Trebalo bi, tamo gdje je to primjereno, prilagoditi obrazovanje i osposobljavanje osoba koje, uz naknadu i volonterski, rade s mladima o međugeneracijskoj dimenziji kako bi se promicala međugeneracijska solidarnost i pravičnost pri njihovu radu s mladima i volonterskim aktivnostima;
18. trebalo bi razmotriti mogućnost uključivanja istraživača u razvoj dugoročnih strukturnih mjera za promicanje međugeneracijske solidarnosti i pravde, primjerice tako da se izrade pokazatelji o međugeneracijskoj pravičnosti ili izdaju periodične istraživačke publikacije kojima se ispituje međugeneracijska pravičnost;

19. inovativnim inicijativama za međugeneracijski dijalog o razvoju digitalnih vještina mlade Europljane može se potaknuti da olakšaju sudjelovanje svojih vršnjaka i starijih osoba u digitalnoj tranziciji. Takve inicijative, usmjerene na osnaživanje zajednica kako bi ojačale svoje vještine digitalne pismenosti, mogu smanjiti usamljenost članova zajednice, doprinijeti njihovoj dobrobiti i povećati njihovu socijalnu uključenost te tako pomoći u izgradnji povezanih zajednica;
20. koncept održivog razvoja, kako je naveden u ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih naroda, i potreba za jačanjem njegove socijalne dimenzije podrazumijevaju aktivno sudjelovanje građana svih dobnih skupina u izgradnji sigurnih, uključivih i povezanih zajednica. Društveno priznavanje različitih potreba i odgovornosti različitih dobnih skupina može se ojačati događanjima i volonterskim aktivnostima u kojima se okupljaju predstavnici različitih dobnih skupina kako bi se mlađim i starijim generacijama pružila prilika za interakciju i razmjenu mišljenja o temama povezanim s održivom Europom;
21. razumijevanje generacijske raznolikosti ima važne posljedice u smislu izgradnje kapaciteta za razvoj zdravih međugeneracijskih odnosa i socijalne kohezije. Kako bi se promicao dijalog između mlađih i starijih generacija, i djeci bi trebalo pružiti priliku za sudjelovanje u međugeneracijskom dijalogu s ciljem stvaranja zajedničkog iskustva konstruktivnog dijaloga uz razvoj uzajamnog poštovanja i empatije od rane dobi.

POZIVAJU DRŽAVE ČLANICE DA NA ODGOVARAJUĆIM RAZINAMA:

22. podižu svijest o pitanjima međugeneracijske pravičnosti među oblikovateljima politika i osiguraju im dokaze, informacije, podatke i druge relevantne resurse potrebne za jačanje ravnopravnosti na temelju dobi u donošenju politika;
23. istraže mogućnosti da se u strategije i politike za mlade, prema potrebi, uključe ciljevi i mjere koji odražavaju međugeneracijsku dimenziju. Ti ciljevi i mjere trebali bi se oblikovati na temelju znanja, dokaza i dobre prakse te uz savjetovanje s različitim skupinama mladih, njihovim predstavničkim organizacijama i drugim relevantnim dionicima kako bi se postigli rezultati politike koji su prilagođeniji i uključiviji;
24. promiču i olakšavaju, u bliskoj suradnji s organizacijama mladih, vijećima mladih te lokalnim, regionalnim i nacionalnim tijelima i zajednicama, savjetovanja s mladima i njihovo aktivno i smisleno sudjelovanje u razvoju, provedbi i vrednovanju međugeneracijske dimenzije svih politika povezanih s mladima;
25. olakšaju stvaranje mogućnosti i pristupačnih prostora za mlade kako bi mogli sudjelovati u smislenom međugeneracijskom dijalogu u javnim postupcima donošenja odluka u svim područjima politika koja utječu na njihov život i njihovu dobrobit, provedbom ciljanih mjera kojima se posebno omogućuje sudjelovanje mladih s manje mogućnosti i nedovoljno zastupljenih skupina mladih;
26. razmotre načine za stvaranje prostora za povezivanje oblikovatelja politika, istraživača, osoba koje rade s mladima i mladih kako bi mogli razviti alate za međugeneracijski dijalog, kao što su skupovi alata za međugeneracijski dijalog, te olakšaju jednak pristup informacijama o tome kako se glas mladih može čuti u okviru mogućnosti za međugeneracijski dijalog;

27. iskoriste mogućnosti dostupne u okviru programa Europske snage solidarnosti i Erasmus+ kako bi pružile potporu razvoju i provedbi strategija za izgradnju kapaciteta organizacija mladih i mladih osoba, koje doprinose razvoju volontiranja u zajednici uspostavom partnerstava koja odražavaju raznolikost cijele zajednice i potrebe različitih generacija;
28. razmotre mogućnosti kojima postojeći okviri koji se temelje na kompetencijama¹² za formalno i neformalno obrazovanje, učenje i osposobljavanje u području rada s mladima mogu doprinijeti tome da se u aktivnostima rada s mladima odražava međugeneracijska dimenzija.

POZIVAJU DRŽAVE ČLANICE I EUROPSKU KOMISIJU DA U SVOJIM PODRUČJIMA NADLEŽNOSTI I NA ODGOVARAJUĆIM RAZINAMA, PRIDRŽAVAJUĆI SE NAČELA SUPSIDIJARNOSTI:

29. razmotre upotrebu postojećih smjernica, paketa instrumenata¹³ i mehanizama kao što su paneli građana¹⁴ da se podupre uključivanje dimenzije mladih u sektorske politike i time poboljša usklađenost politika kako bi se osigurale politike i usluge koje bolje odgovaraju potrebama mladih;

¹² Vijeće Europe, Preporuka CM/Rec(2017)4 Odbora ministara državama članicama o radu s mladima.

¹³ OECD (2020.), *Governance for Youth, Trust and Intergenerational Justice: Fit for all Generations?* (Upravljanje za mlade, povjerenje i međugeneracijsku pravdu: primjereno za sve generacije?), OECD Public Governance Reviews, OECD Publishing, Pariz, ili *United Nations Youth Strategy, Youth 2030 Working with and for young people* (Strategija Ujedinjenih naroda za mlade, Mladi 2030.: rad s mladima i za njih), metodologija pokazatelja za mlade.

¹⁴ COM(2022) 404 final: paneli građana omogućuju građanima da zajednički razmatraju teme koje su za njih relevantne. Primjerice, europski paneli građana i građanki bili su ključna značajka Konferencije o budućnosti Europe. Kao što je to bio slučaj na toj konferenciji, sudionike bi trebalo izabrati nasumično. Međutim, oni bi trebali odražavati različitosti i demografsku sliku Europe. Mladi bi trebali predstavljati trećinu sudionika. „Izvršće građana” uključit će se, prema potrebi, u procjenu učinka u kojoj su sažeti ishodi tih participativnih i deliberativnih procesa. U slučaju da su svi sudionici mladi, to će se nazivati „testom mladih”. Prvi iz te nove generacije panela građana organizirat će se u kontekstu govora o stanju Unije 2022.

30. nastave upotrebljavati postojeće mehanizme i platforme za sudjelovanje, kao što su simulacijske sjednice parlamenta mladih i dijalog o politikama s oblikovateljima politika na lokalnoj, nacionalnoj, regionalnoj i europskoj razini kako bi se na svim razinama promicao međugeneracijski dijalog između mladih i dionika s ovlastima za donošenje odluka;
31. upotrebljavaju postojeće mreže i alate, uključujući mrežu Eurodesk i Europski portal za mlade, za promicanje pristupačnih informacija o različitim mogućnostima EU-a za razvoj i provedbu projekata i inicijativa kojima se podupiru međugeneracijski dijalog, međugeneracijska solidarnost i međugeneracijska pravičnost;
32. u cilju povećanja društvene kohezije u lokalnim zajednicama omogućiti lakšu razmjenu dobrih praksi koje obuhvaćaju zajedničko sudjelovanje mladih i starijih građana u aktivnostima solidarnosti, kao i planiranje zajednice, kako je to razvijeno u programima kao što su Erasmus+ i Europske snage solidarnosti, te cjeloživotno učenje putem postojećih alata i platformi EU-a;
33. organiziraju aktivnosti uzajamnog učenja, kao što su seminari, aktivnosti suradničkog učenja ili drugi relevantni oblici suradnje među dionicima iz različitih područja politike, mladima i organizacijama mladih, o promicanju međugeneracijskog dijaloga, međugeneracijske solidarnosti i međugeneracijske pravičnosti;
34. podupiru i, ako je to moguće, razmotre kako bi se mogli uspostaviti prostori i inicijative za mlade u okviru postojećeg financijskog okvira i postojećih programa. Kako bi se ojačala društvena kohezija, omogućiti mladima da osmisle aktivnosti kojima se promiče međugeneracijski dijalog i sudjeluju u njima;

POZIVA EUROPSKU KOMISIJU DA U SKLADU S NAČELOM SUPSIDIJARNOSTI:

35. potiče sinergije između politike za mlade i drugih politika i programa relevantnih za mlade kako bi se ostvarili ciljevi strategije EU-a za mlade, među ostalim europski ciljevi za mlade br. 3 „Uključiva društva” i br. 4 „Informacije i konstruktivan dijalog”, pri čemu podciljevi potonjeg uključuju dijalog i društvenu koheziju, kao i sudjelovanje u dijalogu uz poštovanje i nenasilan govor;
36. naglasi ulogu koordinatora EU-a za mlade u podizanju svijesti o potrebi za razmatranjem pitanja međugeneracijske dimenzije u svim relevantnim područjima politika;
37. omogućiti lakšu razmjenu dobrih praksi među državama članicama u pogledu poticanja međugeneracijskog dijaloga i međugeneracijske solidarnosti upotrebom Europskog portala za mlade, mreže Youth Wiki te programa i inicijativa EU-a kao što su Erasmus+, Europske snage solidarnosti, Kreativna Europa i Novi europski Bauhaus.

POZIVAJU SVE AKTERE UKLJUČENE U EUROPSKE AKTIVNOSTI SURADNJE U
PODRUČJU MLADIH DA:

38. promiču Europski dan međugeneracijske solidarnosti, koji se od 2009. obilježava 29. travnja svake godine i Uniji pruža dobru priliku da obnovi svoju predanost jačanju međugeneracijske solidarnosti i suradnje u cilju promicanja pravednog i održivog društva¹⁵;
39. potiču međugeneracijski dijalog u cilju borbe protiv dobne diskriminacije i predrasuda tako da povežu različite dobne skupine i omoguće im da se bolje upoznaju, uče jedni od drugih i surađuju u svakodnevnom životu;
40. ulože zajedničke napore u provedbu europskog cilja za mlade br. 4 angažiranjem različitih generacija putem zajedničkih aktivnosti usmjerenih na uključivanje lokalnih zajednica u borbu protiv ciljanih kampanja dezinformiranja i propagandnih kampanja. Prema potrebi, trebalo bi vrednovati programe medijske pismenosti usmjerene na izgradnju otpornosti društva s obzirom na ciljane kampanje dezinformiranja i pogrešnih informacija te razmotriti mogućnost da se ti programi prošire u okruženjima formalnog obrazovanja i neformalnog učenja. To je posebno važno u kontekstu kampanja dezinformiranja i pogrešnih informacija u kriznoj situaciji, primjerice u slučaju pandemije bolesti COVID-19 i ruskog agresivnog rata protiv Ukrajine 2022.

¹⁵ Odluka br. 940/2011/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 14. rujna 2011. o Europskoj godini aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti (2012.), SL L 246/5, 23.9.2011.

a) UPUĆIVANJA

Pri usvajanju ovih Zaključaka Vijeće i predstavnici vlada država članica, koji su se sastali u okviru Vijeća, primili su na znanje sljedeće dokumente:

- Preporuku Vijeća od 5. travnja 2022. o mobilnosti mladih volontera u Europskoj uniji, SL C 157 (2022.),
- Zaključke Vijeća i predstavnika vlada država članica, koji su se sastali u okviru Vijeća, o poticanju angažmana mladih kao nositelja promjena radi zaštite okoliša, SL C 159/07 (2022.),
- Odluku Europskog parlamenta i Vijeća o Europskoj godini mladih (2022.), SL L 462, 28.12.2021.,
- Zaključke Vijeća i predstavnika vlada država članica, koji su se sastali u okviru Vijeća, o zaštiti i stvaranju građanskih prostora za mlade kojima se olakšava smisleno sudjelovanje mladih, SL C 501 1/04 (2021.),
- Zaključke Vijeća i predstavnika vlada država članica, koji su se sastali u okviru Vijeća o jačanju višerazinskog upravljanja pri promicanju sudjelovanja mladih u procesima donošenja odluka, SL C 241/03 (2021.),
- Zelenu knjigu Europske komisije o starenju: Poticanje međugeneracijske solidarnosti i odgovornosti, COM(2021) 50 final,
- Zaključke Vijeća o uključivanju starenja u javne politike, 6976/21(2021.),

- Zaključke Vijeća i predstavnika vlada država članica, koji su se sastali unutar Vijeća, o poticanju demokratske osviještenosti i demokratskog angažmana među mladima u Europi, SL C 415/09 (2020.),
- Zaključke Vijeća i predstavnika vlada država članica, koji su se sastali u okviru Vijeća, o temi „Pružanje većih mogućnosti za mlade u ruralnim i udaljenim područjima”, SL C 193/06 (2020.),
- Rezoluciju Vijeća i predstavnika država članica, koji su se sastali u okviru Vijeća, o utvrđivanju smjernica o upravljanju dijalogom EU-a s mladima – Strategija Europske unije za mlade za razdoblje 2019.–2027., SL C 189, (2019.),
- Rezoluciju Vijeća Europske unije i predstavnika vlada država članica, koji su se sastali unutar Vijeća, o okviru za europsku suradnju u području mladih: strategija Europske unije za mlade za razdoblje 2019.–2027., SL C 456, (2018.),
- Odluku Europskog parlamenta i Vijeća o Europskoj godini aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti (2012.), SL L 246/5,
- Komunikaciju Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Novi europski Bauhaus: atraktivan, održiv, zajedno, COM(2021) 573,
- Komunikaciju Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Strategija EU-a o pravima djeteta, COM/2021/142 final,

- sažeto izvješće o politikama Europskog vijeća za vanjske odnose iz rujna 2021. *Europe's invisible divides: How covid-19 is polarising European politics* (Nevidljivi jaz u Europi: kako COVID-19 polarizira europsku politiku),
- Komunikaciju Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Unija ravnopravnosti: Strategija za rodnu ravnopravnost 2020.–2025., (COM(2020) 152),
- Europska komisija, Studiju o međugeneracijskoj dimenziji sporta: završno izvješće Europskoj komisiji, Ured za publikacije, 2020.,
- Europska komisija, Akcijski plan za provedbu europskog stupa socijalnih prava,
- Europska komisija, europski stup socijalnih prava u 20 načela,
- OECD, Preporuku Vijeća o stvaranju boljih prilika za mlade, OECD/LEGAL/0474, 10.6.2022.,

- izvješće OECD-a naslovljeno *Governance for Youth, Trust and Intergenerational Justice: Fit for all Generations?* (Upravljanje za mlade, povjerenje i međugeneracijsku pravdu: primjereno za sve generacije?), 22.11.2020.,
- izvješće OECD-a naslovljeno *Youth and Covid-19: Response, Recovery and Resilience* (Mladi i COVID-19: odgovor, oporavak i otpornost), 11.6.2020.,
- Europska komisija, Radni dokument službi Komisije o smjernicama za bolju regulativu, SWD(2021)305 final, 3.11.2021.,
- strategiju Ujedinjenih naroda za mlade naslovljenu *Youth 2030: Working with and for young people* (Mladi 2030.: rad s mladima i za njih),
- Deležan Tomaž, *Derailing modern democracies: the case of youth absence from an intergenerational perspective* (Ugrožavanje modernih demokracija: odsutnost mladih iz međugeneracijske perspektive), Annales, 2018.,
- Deležan Tomaž, *Intergenerational dialogue for democracy* (Međugeneracijski dijalog za demokraciju). Međunarodni dokument za raspravu IDEA-e br. 1/2017,
- pismo udruženja *Parents for Future in Europe* (Roditelji za budućnost u Europi) upućeno institucijama EU-a, 12. lipnja 2020.

b) DEFINICIJE GLAVNIH POJMOVA ZA POTREBE OVIH ZAKLJUČAKA

„Promicanje međugeneracijske dimenzije u oblikovanju politika za mlade i radu s mladima” znači promicanje međugeneracijskog dijaloga, međugeneracijske solidarnosti i međugeneracijske pravde/pravičnosti u području mladih u okviru mandata strategije EU-a za mlade za razdoblje 2019.–2027. putem:

- inovativnih međusektorskih politika za mlade (na primjer utvrđivanje međugeneracijske dimenzije kao jednog od horizontalnih prioriteta, stupova ili strateških ili operativnih ciljeva u dokumentima o politikama za mlade) kojima se potiče dijalog u postupcima odlučivanja kako bi se mladima omogućilo ravnopravno sudjelovanje u odlukama koje utječu na njihove živote te na taj način promicala dobna raznolikost i dobna pravičnost u javnom životu na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini,
- obogaćivanja rada s mladima integriranjem međugeneracijske solidarnosti i međugeneracijskog dijaloga u aktivnosti rada s mladima i aktivnosti volontiranja.

„Međugeneracijski dijalog” znači interaktivan i siguran prostor za sudjelovanje ili prilika u okviru koje se okupljaju mlade i starije generacije radi stvaranja zajedničkog znanja i kolektivnog iskustva. Može se provoditi s pomoću različitih mehanizama (npr. ankete, sastanci, okrugli stolovi, paneli građana, forumi ili savjetodavna vijeća), a cilj mu je postići visoku razinu informiranog građanstva, zajedničko donošenje odluka i integraciju načela međugeneracijske pravičnosti i pravde u različite razine upravljanja.

„Međugeneracijska ravnopravnost” znači pružanje jednake razine mogućnosti i pomoći svim dobnim skupinama u društvu. Njome se osigurava da sve dobne skupine imaju jednaka prava i odgovornosti.

„Međugeneracijska pravičnost” znači prepoznavanje da različite dobne skupine imaju različite potrebe i da je nužno provesti određene prilagodbe u odnosu na neravnoteže. Riječ je o kontinuiranom procesu koji zahtijeva utvrđivanje i prevladavanje namjernih i nenamjernih prepreka koje proizlaze iz pristranosti ili sistemskih struktura. Pravičnost znači pružanje različitih razina potpore i pomoći ovisno o specifičnim potrebama ili sposobnostima različitih dobnih skupina. Njome se osigurava da se svim dobnim skupinama pružaju sredstva koja su im potrebna kako bi imale pristup jednakim prilikama.

„Međugeneracijska pravda” odnosi se na međugeneracijsku pravednost koja se temelji na ideji da „ostvarivanje boljitka sadašnje generacije ne bi trebalo umanjiti mogućnosti za dobar i dostojan život budućih generacija” (Ujedinjeni narodi, 2013.¹⁶). U kontekstu ovih Zaključaka Vijeća međugeneracijska pravda obuhvaća odnose među suvremenim generacijama, tj. između mlađih i starijih generacija.

„Međugeneracijska solidarnost” odnosi se na uzajamnu potporu i suradnju među različitim dobnim skupinama kako bi se postiglo društvo u kojem osobe svih dobi imaju ulogu u skladu sa svojim potrebama i sposobnostima te mogu imati jednake koristi od gospodarskog i društvenog napretka svoje zajednice.

¹⁶ Ujedinjeni narodi, *Intergenerational solidarity and the needs of future generations* (Međugeneracijska solidarnost i potrebe budućih generacija), izvješće glavnog tajnika, A/68/322, 2013.

c) SAŽETAK ZAVRŠNOG IZVJEŠĆA O NACIONALNIM SAVJETOVANJIMA U OKVIRU DEVETOG CIKLUSA DIJALOGA EU-a S MLADIMA

Faza savjetovanja u okviru devetog ciklusa dijaloga EU-a s mladima (9. ciklus EUYD-a) trajala je od siječnja do kolovoza 2022. Ovaj sažetak rezultata 9. ciklusa EUYD-a obuhvaća aktivnosti savjetovanja koje su provele nacionalne radne skupine, doprinos međunarodnih nevladinih organizacija mladih koje sudjeluju u 9. ciklusu EUYD-a i ishode Konferencije za mlade održane u okviru 9. ciklusa EUYD-a u Pragu (Češka)¹⁷. Uključeni su i rezultati prikupljanja dobre prakse u sredini programskog razdoblja¹⁸.

Rezultati podteme 1.: „Informiranje i obrazovanje”

Prema mišljenju mladih koji su sudjelovali u savjetovanjima, izvori informacija i prilike za učenje o klimatskim promjenama trebali bi:

- biti prilagođeni mladima, pristupačni i dostupni u različitim formatima i jezicima,
- pokazati važnost klimatskih promjena za živote različitih skupina mladih,
- biti sveobuhvatni, vjerodostojni i utemeljeni na znanosti, obuhvaćati niz tema iz područja okoliša i pokazati političke procese i kretanja povezane s održivošću,
- isticati poveznice između klimatskih promjena i nejednakosti, čega mnogi mladi koji su sudjelovali u savjetovanjima nisu bili svjesni,

¹⁷ Konferencija EU-a za mlade održana u okviru 9. ciklusa EUYD-a u Pragu (Češka). Završno izvješće s konferencije: razmatranja o održivosti i uključivanju, 25. srpnja 2022. Izvješće u sredini programskog razdoblja.

¹⁸ 9. ciklusa EUYD-a. Dobra praksa i postupci savjetovanja, 30. lipnja 2022.

- nadilaziti puko dijeljenje informacija i nastojati motivirati i osnažiti mlade da djeluju u korist održivosti, među ostalim političkim djelovanjem i opredjeljivanjem za održiv način života,
- izbjegavati „apokaliptične poruke” koje stvaraju osjećaj beznada i utječu na mentalno zdravlje mladih.

Kako bi se prilike za učenje o održivosti povećale, predloženo je da bi trebalo na bolji način iskoristiti škole i uključiti tu temu u kurikulare. Iako su se kao forum za te prilike najčešće predlagale škole, među korisnim okružjima za učenje navedeni su i civilno društvo, klubovi mladih, organizacije mladih, digitalni alati i vršnjački programi. Istaknuta je potreba za financiranjem rada s mladima i organizacija mladih kako bi se proširile prilike za učenje o održivosti.

Rezultati podteme 2.: „Djelovanje i osnaživanje”

Sudionici savjetovanja često su smatrali da oblikovatelji politika i političari ne poduzimaju dovoljno u vezi s pitanjima održivosti i okoliša te da mladi imaju vrlo ograničene mogućnosti da donositelje odluka pozovu na odgovornost u pogledu tih tema. Izrazili su osjećaje nepovjerenja i nezadovoljstva političarima. Mnogi mladi, ali ne svi, uspjeli su navesti niz mehanizama za sudjelovanje koji su im dostupni (npr. prosvjedi, predstavke, organizacije civilnog društva). Međutim, općenito su smatrali da nijedan od tih mehanizama ne može uspješno dovesti do promjena u području održivosti jer relevantni oblikovatelji politika ne poduzimaju potrebne mjere. Nijedna konkretna vrsta mehanizma nije općenito navedena kao učinkovitija. Mladi uključeni u formalne strukture (npr. vijeća mladih, savjetodavni odbori) izjavili su da te strukture imaju određeni učinak kada su uključene u oblikovanje politika. No mnogi mladi nisu bili svjesni tih struktura. Rečeno je da se mogućnosti za pozivanje donositelja odluka na odgovornost mogu poboljšati tako da se:

- oblikovatelji politika obvežu na opsežnije djelovanje na temelju ishoda mehanizama za sudjelovanje,

- poboljša dostupnost mehanizama za sudjelovanje, osigura da su ti mehanizmi usmjereni na probleme marginaliziranih skupina i probleme s kojima se suočava većina te tako da se marginaliziranim mladima omogući da preuzmu vodeće uloge,
- poveća broj mogućnosti za sudjelovanje u području održivosti, posebno neformalnih i redovitih dijaloga s izabranim predstavnicima,
- vijeća mladih promiču i štite povećanjem sredstava namijenjenih njima, osnivanjem više lokalnih vijeća mladih i osiguravanjem zakonodavne potpore.

Rezultati podteme 3.: „Upravljanje”

Na konferencijama za mlade održanima u okviru 9. ciklusa EUYD-a u Francuskoj i Češkoj te na neformalnom ministarskom sastanku održanom 22. siječnja 2022. u Strasbourgu istaknute su zabrinutosti mladih zbog iskorištavanja mladih u promotivne svrhe (engl. *youth washing*). Mladi koji su sudjelovali u fazi savjetovanja bili su manje upoznati s tim pojmom, ali su ga često mogli prepoznati. Naveli su da iskorištavanje mladih u promotivne svrhe znači suradnja političara ili oblikovatelja politika s mladima koja u stvarnosti ne može dovesti do političkih promjena, iako se to očekuje. U savjetovanjima je navedeno da se iskorištavanje mladih u promotivne svrhe može smanjiti mehanizmima za sudjelovanje tako da se:

- povećaju transparentnost i vidljivost pružanjem jasnih informacija mladima o tome je li provedba njihovih zahtjeva izvediva i osiguravanjem toga da se obveze koje su oblikovatelji politika preuzeli javno zabilježe i promiču,
- mladima daju informacije o sljedećim koracima i povratne informacije o mjerama koje su oblikovatelji politika poduzeli nakon participativnih aktivnosti, pri čemu oblikovatelji politika javno izvješćuju o postignutim promjenama ili obrazlažu zašto promjene nisu postignute u zadanom roku te tako održavaju kontinuirani dijalog s mladima,
- razviju dosljednije i snažnije veze između mehanizama za sudjelovanje i sektora politika povezanih s održivošću.

Rezultati podteme 4.: „Mobilnost i solidarnost”

Tijekom savjetovanja mladima iz različitih marginaliziranih sredina postavljeno je pitanje što bi im moglo omogućiti da iskoriste prilike za mobilnost na razini EU-a povezane s okolišem. Kao jedan od glavnih problema navedene su financijske prepreke ili percipirane financijske prepreke. To obuhvaća izravne troškove, nemogućnost prekida zaposlenja ili opasnost od gubitka socijalne pomoći. Važni su čimbenici i jezične prepreke i nedostatak dostupnih informacija o prilikama. Neki mladi smatraju da prilike za mobilnost u EU-u nisu namijenjene mladima iz njihove sredine. Ulogu igra i sklonost usmjeravanju na neposredne životne potrebe ili lokalna pitanja, umjesto na teme povezane s okolišem. Mladi koji su sudjelovali u savjetovanju naveli su da je potrebno:

- sniziti prag za pristup mogućnostima tako da se eliminiraju troškovi, omoguće kratkoročne prilike (dva do tri dana), pojednostave administrativni postupci i ostvare izravni kontakti putem škola ili lokalnih projekata,
- povećati financiranje i potporu organizacijama koje promiču projekte mobilnosti i solidarnosti,
- usredotočiti se na lokalne inicijative u području okoliša koje su povezane sa zajednicama marginaliziranih mladih i utječu na njih,
- povećati promidžbu i informiranje javnosti, među ostalim pružanjem prilika za mobilnost povezanih sa školama, kao i suradnjom s organizacijama, stručnjacima i prethodnim sudionicima u koje mladi iz marginaliziranih sredina imaju povjerenja,
- isticati osobne koristi koje se mogu steći sudjelovanjem, posebno u pogledu zapošljivosti i stručnih vještina, te učiniti prilike privlačnijima,
- pružiti fleksibilnu, visokokvalitetnu i stručnu potporu kojom se može zadovoljiti niz različitih potreba u pogledu pristupačnosti, što uključuje davanje potrebnih resursa organizacijama koje rade s mladima iz marginaliziranih sredina kako bi se poduprle prilike za mobilnost u području okoliša.

Rezultati podteme 5.: „Pristup infrastrukturi”

Financijska ograničenja spomenuta su kao jedan od ključnih čimbenika koji sprečavaju mlade u opredjeljivanju za održiviji način života. Sudionici savjetovanja pozvali su na razvoj održive infrastrukture koja je mladima cjenovno pristupačna. Istaknut je i opći nedostatak infrastrukture u ruralnim područjima. Među potrebnim vrstama infrastrukture navedeno je sljedeće:

- cjenovno pristupačan i poboljššan javni prijevoz te sigurnija i raširenija infrastruktura za bicikliste, tako da to postanu održive alternative automobilima,
- financijski pristupačne mogućnosti stanovanja, s obzirom na to da su mladi izjavili kako su financijske prepreke važan čimbenik zbog kojeg im je pri odabiru stanovanja teško uzeti u obzir održivost,
- više zelenih, otvorenih javnih površina i promicanje energije iz obnovljivih izvora,
- cjenovno pristupačne održive opcije u pogledu hrane i potrošnje, uključujući recikliranje i ponovnu uporabu. Mnogi mladi smatrali su to važnim, no ne toliko prioritarnim u odnosu na ostale prijedloge.

Na Konferenciji EU-a za mlade u Pragu utvrđena je uloga politike u području mladih i sektora mladih u podupiranju sudjelovanja mladih u područjima politike koja su izravnije povezana s infrastrukturom, kao što su promet, stanovanje, urbanističko planiranje, energetika i poljoprivreda.

Rezultati opće teme: međugeneracijski dijalog

Na Konferenciji EU-a za mlade u Pragu zaključeno je da održivost i uključenost nisu „pitanja mladih”, već pitanja koja utječu na cijelo društvo. Sudionici su stoga izjavili da je za dobro oblikovanje politika potreban međugeneracijski dijalog među svim generacijama. Tijekom savjetovanja u okviru 9. ciklusa EUYD-a nije se inzistiralo na međugeneracijskom dijalogu, no toj je temi izražen određen stupanj potpore kada je predstavljena mladima koji su sudjelovali. Izjavili su da bi se međugeneracijskim dijalogom moglo:

- legitimizirati i uvažiti zabrinutost i napore mladih u vezi s pitanjima održivosti,
- izgraditi uzajamnu solidarnost i potporu među generacijama,
- promicati međugeneracijsko učenje i omogućiti mladima da utječu na mišljenja starijih generacija o održivosti.

Navedeno je da međugeneracijski dijalog ne bi trebao zamijeniti postojeće mehanizme sudjelovanja mladih ni izravni dijalog između mladih i oblikovatelja politika, već bi se trebao odvijati usporedno s tim aktivnostima.
